

Nultaal over nulmeting

Jan Renkema

Column in Management en Bestuur, april 2003

Bezuinigen heet in het jargon 'herclassificatie van financiële prioriteiten' of 'nadere randvoorwaarden stellen aan bestedingsruimte'. Weldenkende topambtenaren zullen hun medewerkers verbieden deze woorden te gebruiken op straffe van herclassificatie van salaris of nadere voorwaarden voor werkruimte. Dus, zal men denken, een rapport over kwaliteitsverbetering van de overheid, opgesteld door topambtenaren van departementen zal uitblinken in helderheid. Er moeten immers 2000 banen geschrapt worden bij de overheid. Daarbij past geen gesjoemel met woorden.

"Geen kaasschaaf maar fileermes", zo luidde het scherpgeformuleerde devies. Hebt u wel eens nagedacht over deze beeldspraak? Wat doen we met een fileermes? We halen de botten of de graten uit het vlees zodat er slappe en vormloze stukken achterblijven. Als ik afdelingshoofd was zou ik mijn rug met al mijn ribben recht houden. Dan maar liever de kaasschaafmethode, hoewel je dan ook niet weet wat iemand met al die half gekrulde moet. Binnenkort wordt trouwens de geboorte van het woord 'mingroei' verwacht.

2000 banen minder! Tja, hoeveel banen hebben we eigenlijk? En hoe kunnen we controleren of ministeries gaan mingroeien? Zie daar de aanleiding voor de nota (kosten plusminus één halve baan) Monitor volumetaakstelling: nulrapportage. Ik heb voor u deze tekst met een volume van 25 pagina's gemonitoord en ik kan u meedelen dat het inderdaad een nul-rapport is. Leest u eens wat er staat onder het kopje 'Concreetheid van de maatregelen':

"De verschillende departementen zijn nog in verschillende fasen voor wat betreft de concrete invulling van de maatregelen. Juist omdat is uitgegaan van een gedifferentieerde aanpak en een relatie is gelegd tussen kwalitatieve maatregelen enerzijds en de kwantitatieve (volume-)gevolgen daarvan anderzijds is een en ander nog niet overal uitgekristalliseerd. Een enkel departement heroriënteert zich in brede zin op prioriteiten en posterioriteiten op verschillende taakvelden en neemt de consequenties voor het personele volume mee in deze taakstelling."

Volgens mij zijn hier 75 woorden misbruikt om een mededeling van 5 woorden te verhullen: "Er zijn nog geen maatregelen." En dat onder een kopje over 'concrete maatregelen', alsof er ook abstracte maatregelen zijn! Ik ben zo benieuwd naar dat 'uitkristalliseren' en dan in het bijzonder naar wat dat 'een en ander is' dat kristalvorming moet ondergaan. Ook zou ik graag het onderscheid willen begrijpen tussen 'heroriënteren' sec en 'heroriënteren in brede zin'. Maar nog liever wil ik begrijpen waarom de hoge, verantwoordelijke ambtenaren de schrijvers van deze tekst niet met het fileermes te lijf zijn gegaan, of waarom de samenstellers van het Strategisch Akkoord niet met onmiddellijke ingang definitieve posterioriteit hebben verleend aan alle taakvelden van een grote kwantiteit aan verantwoordelijke personele volumes.

Het rapport bevat een overzicht van 13 pagina's met 'maatregelen' die door de ministeries worden voorgesteld. Uit Den Haag heeft mij al veel onleesbaars bereikt. Maar dit overzicht slaat alles. De maatregelen zijn ingedeeld in vijf rubrieken: 1. deregulering, 2. bedrijfsvoering, 3. overlap, 4. resultaatgerichte uitvoering en 5. 'overig'. Ik geef uit elke rubriek een voorbeeld. 1. Het ministerie van V&W bestaat het om als dereguleringsmaatregel voor te stellen om een bepaalde strategievoorbereidende nota niet te schrijven. Nu is een niet-geschreven nota

doorgaans beter dan een wel geschreven nota, maar is dit een dereguleringsmaatregel?

2. Het ministerie van BZK stelt onder bedrijfsvoering gericht op verbetering van de kwaliteit van het ambtelijk apparaat voor om minder chauffeurs in dienst te nemen!

3. Het ministerie van LNV stelt de volgende structurele maatregel voor om de overlap tussen ministeries te verminderen: "Doorlichting op alle beleidsterreinen om eventuele overlap weg te nemen." Maar dat was toch juist nodig om tot maatregelen te komen?

4. Onder het kopje 'resultaatgerichte uitvoeringsmaatregel'- let wel, er zijn dus kennelijk ook maatregelen die niet gericht zijn op uitvoering, en er is uitvoering die niet resultaatgericht is - stelt VROM voor: 'beperking ambitieniveau coördinatie vastgoed-/geo-informatie.

5. En onder 'overig' presteert het Ministerie van SZW het om als maatregel 1 op te schrijven: "Vermindering ondersteuning ontstaat door vermindering van taken."

Alle ambtenaren die betrokken zijn bij het overleg over de voorgestelde maatregelen (ik schat 2000) hebben waarschijnlijk niet doorgehad dat ze overspannen waren. Ze hebben recht op vakantie. Voorgoed.